

Uitreiking 'Academicus van het jaar' VVA, C-mine Genk

Dankwoord van An De Moor Genk, 16 april 2016

Geachte voorzitter, dames en heren

Hoewel ik mij nu ongeveer een beeld kan vormen hoe een Oscarwinnaar zich moet voelen als hij met dat zo begeerde beeldje vooraan op het podium staat en hoewel ik nu de bijna onweerstaanbare drang voel om een aantal mensen te bedanken, wil ik hier toch niet aan toegeven. Mijn geliefden hebben mij bovendien afgeraden om Alfred Hitchcock na te doen die, toen hij in 1967 de bekende Irving G. Thalberg Memorial Award ontving, naar de microfoon ging, 'Dankuwel' zei en opnieuw naar zijn plaats in de zaal ging.

Ik wil het in ieder geval zeker niet hebben over het feit dat mijn Vlaamsgezindheid ongetwijfeld beïnvloed is door een vader die in de retorica uit het jezuiëtencollege in Gent gesmeten is omdat hij volhield om AVV/VVK bovenaan zijn notities te schrijven. Ik wil u ook niet vervelen met de vermelding dat ik zonder de steun en liefde van mijn moeder nooit aan een universitaire opleiding zou kunnen beginnen zijn. Ik ga hier ook niet vertellen dat ik hier nooit zou gestaan hebben zonder de steun van mijn drie zonen en mijn partner. Of dat ik het zonder de steun van een aantal vrienden nooit had volgehouden. En ik ga hier zeker niet de klemtoon leggen op mijn rode kaken na de vriendelijke woorden van Ghislain Duchateau. Dat ik het bestuur van het VVA dankbaar ben voor deze eer is zo vanzelfsprekend, dat ik ook deze dankbetuiging bewust hier weglaat.

1

Ik wil u veel liever even meenemen naar mijn werkwereld, namelijk de hogeschool Odisee. Enige tijd geleden was ik uitgenodigd voor een gastcollege van de NGO Ontmoet Afrika in het kader van een ontwikkelingsproject in Afrika voor onze studenten in de lerarenopleidingen. Tot mijn grote verbazing vertelde de man de aanwezige studenten hoe ontzettend belangrijk het is om respect te hebben voor de identiteit van elk volk, eender waar ter wereld. Hij had dat onder meer daags voordien gezien - vertelde hij - tijdens een internationale ontmoetingsweek voor studenten. Op de laatste avond kregen alle jonge mensen per land het woord om een boodschap mee te geven aan de andere jongeren. Allemaal hadden ze zich verkleed in de typische klederdracht van hun land of regio. Allemaal stonden ze met hun nationale of regionale vlag in de hand. Allemaal begonnen ze met hun nationale volkshymne mee te zingen. Eén land viel ontzettend uit de toon en gaf zo een ongelooflijk belachelijke indruk. Omdat u ongetwijfeld nooit de naam van het land kunt raden, verklap ik u het antwoord.

Op het podium kropen 2 Vlaamse studenten met een Jupilerhoed in de Belgisch kleuren op. Op de achtergrond klonken de eerste klanken van de Brabançonne die na enkele tonen overgingen in rapgeluiden in een gelukkig voor de aanwezigen onverstaanbare scabreuze taal. Mijn gastdocent van Ontmoet Afrika – een organisatie die je nochtans moeilijk van nationalistische sympathieën kunt beschuldigen – vertelde dat hij diepbeschaamd was in zijn jonge landgenoten. Waarom hebben wij Vlamingen het vaak zo moeilijk met iets wat wereldwijd in andere landen zo evident is, namelijk de eigen identiteit?

De Syrische moslim en cultuurfilosoof Bassam Tibi stelt in zijn boek 'Europa zonder identiteit? De crisis van de multiculturele samenleving' (1998) dat een dialoog pas mogelijk is wanneer culturen zelfbewust hun eigenheid of identiteit verdedigen én uitdragen. En Bart De Wever zei het zo in een interview met een Vlaamse krant: "Een succesvolle burgerlijke gemeenschap

vormen met nieuwkomers vergt eerst en vooral een dynamisch antwoord op de vraag wie we zelf zijn en wie we allemaal samen willen worden”. Aanvullend zou ik ook identiteit omschrijven als een dynamisch gegeven dat met de tijdsgeest mee verandert en evolueert maar zijn diepgewortelde waarden niet verliest.

Het is in ons eigen belang om als volleerde publieksdiplomaten onze Vlaamse identiteit in Vlaanderen en daarbuiten uit te dragen. Daarom ook dat wij met onze Beweging Vlaanderen-Europa zoveel investeren in publieksdiplomatie. Mijn boodschap is altijd dezelfde: “Het is niet op de eerste plaats de omvang van een cultuur die telt, maar de cohesie ervan, de samenhang, het bewustzijn van een gezamenlijke identiteit. Art. 3 van de statuten van onze vzw Vlaanderen-Europa zegt daarom: “De vereniging zet zich prioritair in voor een open Vlaamse identiteitsbeleving die Vlaams zelfbewustzijn koppelt aan internationale oriëntatie en positieve interactie met andere culturen.”

Geachte dames en heren

“Vertel me hoe je spreekt en ik vertel je wie je bent”: dat taalgebruik onlosmakelijk met identiteit is verbonden, is niet alleen voor stoffige wetenschappers een uitgemaakte zaak. Een moedertaal is een gift. We hebben hem spelenderwijs geleerd en we spreken hem, bijna zoals we ademen. Die taal is daardoor een deel van onze identiteit en niet alleen een voertuig van communicatie. Ons denkvermogen wordt erdoor gestuurd, onze ervaringen worden erin opgeslagen en onze gedachten worden erin uitgedrukt. Spreken doen we allemaal en taal is wat ons bindt. Dit is niet overal het geval. Zo kan het perfect dat een Ierse extremistische nationalist niet eens Iers spreekt. Het wezenlijke is dat hij katholiek is. Bij het Joodse volk is het de afstamming (geboren uit Joodse moeder), niet de godsdienst.

Intussen lezen we verontrustende berichten. Eén op zes laatstejaars scoort slecht voor Nederlands, hogeronderwijsinstellingen moeten taaltesten invoeren en voor taalondersteuning zorgen, de dialecten verdwijnen, het Standaardnederlands evolueert anders in Nederland dan in Vlaanderen, en de tussentaal neemt toe evenals de verengelsing. Taal beweegt, zoveel is duidelijk. Maar waar gaan we naartoe? Volgens sommige filologen is één evolutie duidelijk: binnenkort bestaat Standaardnederlands enkel nog op papier.

De vraag is dubbel: kunnen we daar iets aan doen? Moeten we daar iets aan doen? Mijn antwoord op beide vragen is ondubbelzinnig en zonder aarzeling: Ja!” Bedenk hoe we in Vlaanderen hebben moeten vechten voor Nederlandstalig hoger onderwijs. In deze gemonialiseerde wereld is kennis van het Engels vandaag noodzakelijk maar niet voldoende. Bedenk dat als we ons beperken tot het Engels we culturele en intellectuele verschraving institutionaliseren, we pleiten voor functieverlies en uiteindelijk zorgen voor het uitsterven van het Nederlands. Ik ben het helemaal eens met de Roemeens-Franse filosoof Emil Cioran die vorige eeuw onder meer schreef: “Wie zijn taal verloochent, verandert van identiteit en pleegt heroïsch verraad” en: “Een volk is in volle decadentie als het niet meer gelooft in zijn eigen taal.”

Deze week woonde ik in Groningen een lezing bij van de cultuurfilosoof prof. Ad Verbrugge. Hij kreeg van alle aanwezige hoogleraren instemmende reacties toen hij zei: “Voor onderwijs in het Engels betaal je altijd een prijs. De manier van uitleggen en begrijpen neemt altijd kwalitatief af. Het is trouwens empirisch bewezen dat als je overschakelt naar een andere taal dan het Nederlands als niet-moedertaalspreker je nooit hetzelfde taalniveau kan bereiken als in je moedertaal tenzij die ook verarmt.”

Wij hebben hier allen een grote verantwoordelijkheid, en dat geldt zeker voor alle leden van VVA.

Ik voeg hier graag de volgende anekdote aan toe: een Iraanse student ingenieurswetenschappen kwam een paar weken geleden bij mij langs omdat hij absoluut een masterdiploma wil behalen maar botst tegen de dialectisch gekleurde tussentaal van sommige professoren. Ik geef hem daarom taalcoaching maar wat antwoord ik op zijn vragen als “Mevrouw, mijn prof. wiskunde vraagt mij “Oe marcheert da?” en gebruikt voortdurend het woord ‘voyageren’. Hoe kan ik dergelijke woorden leren begrijpen? In de lessen Nederlands toen ik hier aankwam, heb ik die nooit gehoord”.

We moeten aanvaarden dat het Standaardnederlands noodzakelijk is en iedereen in staat stelt om met elkaar te communiceren. En hebt u er al eens bij stil gestaan dat al die Nieuwe Vlamingen die uit alle hoeken van de wereld komen alleen maar in het Nederlands elkaar echt kunnen leren kennen en alleen zo kunnen vermijden dat ze opgesloten worden in een eigen taal en cultuurgetto?! Wat een uitgesproken kans om onze taal te herbronnen, er een wereldtaal van te maken en zo ook onze identiteit uit te dragen.

De oproep die we met de Actiegroep Nederlands Vanzelf Sprekend en met het VVA lanceerden, verdient daarom navolging, van ons allemaal: er is nood aan meer discipline, aan meer beleefdheid, aan meer respect bij het hanteren van het Nederlands.

Want met de taal is het als de rest van het - beschaafde - leven. Je gaat niet in lakschoenen langs de zee wandelen, en niet in badpak door de straten. Je draagt een T-shirt en jeans om te winkelen. Je kleedt je flamboyant of hip of uitdagend om naar een feest of een fuif te gaan. Zo gebruik je pittige dialectwoorden of elegant Nederlands naargelang van de gelegenheid.

Natuurlijk vraagt het een inspanning om een taal goed te leren, maar dat geldt voor alles. Als je wil dat je kinderen later plezier beleven aan muziek, laat je ze ook niet met ellebogen op de pianotoetsen tekeergaan.

Geduldige toehoorders

3

Dat ik mag toetreden tot de VVA-rij Academici van het jaar geeft mij - om het met een typisch Fins woord te zeggen - veel ‘sisu’: ‘wilskracht, moed en volharding’ om nog jarenlang verder op diezelfde nagel te kunnen blijven kloppen.

Mijn dankbaarheid naar het bestuur van het VVA daarvoor is zo vanzelfsprekend, dat ik het hierover niet meer wil hebben. Wel wil ik er deze slotwoorden nog aan toevoegen: dank u voor uw aandacht!

An De Moor
Kluisstraat 23
9160 Lokeren
adm.ave@skynet.be